

Byla C-130/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. kovo 9 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Juzgado de lo Social n.º 3 de Barcelona (Ispanija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. kovo 4 d.

Ieškovė:

YJ

Atsakovas:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Pagrindinės bylos dalykas

Ieškinys dėl pensijos, pareikštas *Instituto Nacional de la Seguridad Social* (Nacionalinis socialinės apsaugos institutas), reikalaujant prie paskirtosios senatvės pensijos mokėti 10 % dydžio priedą už motinystę.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Prašymu priimti prejudicinį sprendimą siekiama išsiaiškinti, ar tai, kad moterims, kurios savo noru išeina į išankstinę pensiją, priešingai nei toms, kurios neišeina į išankstinę pensiją arba kurios išeina į ją ne savo noru, neskiriamas priedas už motinystę, atitinka Europos teisės normą, pagal kurią socialinės apsaugos srityje užtikrinamas vienodas požiūris plačiausia prasme, t. y. vienodai vertinami vyrai ir moterys, tačiau taip pat ir moterys viena kitos atžvilgiu.

Prejudicinis klausimas

Ar tokia teisės norma kaip *Ley General de la Seguridad Social* (Bendrasis socialinės apsaugos įstatymas) 60 straipsnio 4 dalis, pagal kurią moterims, kurios savo noru išeina į išankstinę pensiją, neskiriamas priedas už motinystę, priešingai nei toms, kurios taip pat savo noru išeina į pensiją būdamos įprasto numatyto amžiaus arba kurios į pensiją išeina anksčiau, tačiau dėl visą profesinį gyvenimą vykdytos profesinės veiklos, dėl negalios arba dėl to, kad turėjo nustoti dirbti nesulaukusios pensinio amžiaus dėl nuo jų nepriklausančių priežasčių, gali būti laikoma tiesiogine diskriminacija, kaip ji apibrėžta Direktyvoje 79/7?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnio 1 dalis ir 34 straipsnio 1 dalis, susijusios su SESV 157 straipsnio 4 dalimi.

1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyvos 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje 3 straipsnio 1 dalies a punktas, 4 straipsnio 1 ir 2 dalys, 7 straipsnio 1 dalies a ir b punktai.

Direktyvos 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo 2 straipsnio 1 dalies b punktas.

2019 m. gruodžio 12 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo *Instituto Nacional de la Seguridad Social* (C-450/18, EU:C:2019:1075) 28, 30, 33, 37, 42, 44, 46-50, 57, 58, 60, 62, 63 ir 65 punktai ir rezoliucinė dalis.

2018 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Grupo Norte Facility* (C-574/16, EU:C:2018:390) 46 punktas.

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

1. — Real Decreto Legislativo 8/2015. de 30 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social (2015 m. spalio 30 d. Karaliaus įstatyminis dekretas Nr. 8/2015, kuriuo patvirtinama Bendrojo socialinės apsaugos įstatymo konsoliduota redakcija).

60 straipsnis. *Priedas už motinystę prie socialinės apsaugos sistemos įmokomis grindžiamos senatvės pensijos.*

1. *Dėl demografinio įnašo į socialinę apsaugą moterims, turinčioms biologinių ar įvaikintų vaikų ir pagal bet kurią socialinės apsaugos sistemą gaunančioms įmokomis grindžiamą senatvės, našlystės arba nuolatinio nedarbingumo pensiją, skiriamas pensijos priedas.*

Šį priedą, kuris teisiškai visais atvejais laikomas įmokomis grindžiama valstybės pensija, sudaro suma, gaunama minėtų pensijų pradiniam dydžiui pritaikius nustatytą procentinę dalį, grindžiamą vaikų skaičiumi pagal toliau nurodytą skalę:

- a) turint 2 vaikus: 5 proc.*
- b) turint 3 vaikus: 10 proc.*
- c) turint 4 ar daugiau vaikų: 15 proc.*

<...>.

2. Jei pradinė paskirtosios pensijos suma viršija [didžiausią teisės aktuose nustatytą] ribą nepritaikius priedo, pensijos ir priedo suma negali viršyti tos ribos, padidintos 50 proc. paskirto priedo.

Be to, jei paskirtosios pensijos suma pasiekia [didžiausią teisės aktuose nustatytą] ribą tik iš dalies pritaikius priedą, suinteresuotoji moteris turi teisę taip pat gauti 50 proc. priedo dalį, kuri viršija didžiausią tuo metu galiojančią ribą.

<...>

Jei pensija, prie kurios reikia pridėti priedą, gaunama susumavus draudimo laikotarpius pro rata temporis, taikant tarptautinius teisės aktus, priedas apskaičiuojamas pagal teorinę sukauptą pensiją ir gautam rezultatui pritaikoma atitinkama pro rata dalis.

<...>

4. Pensijos priedas neskiriamas, kai suinteresuotoji moteris savo noru pasirenka išėiti į išankstinę pensiją ar dalinę pensiją <...>.

Nepažeidžiant pirmesnių nuostatų, atitinkamas pensijos priedas skiriamas tuomet, kai iš dalinės pensijos pereinama prie visiškos pensijos, pasiekus kiekvienu atveju atitinkamą amžių.

<...>

Auto del Tribunal Constitucional núm. 114/18. de fecha 16 de octubre de 2018 (2018 m. spalio 16 d. Konstitucinio Teismo nutartis Nr. 114/18) (ECLI:ES:TC:2018:114A)

Šioje nutartyje pripažintas nepriimtiniu prieštaravimo Konstitucijai klausimas, kurį pateikė Juzgado de lo Social (Darbo bylų teismas), nes, „atsižvelgiant į pensijos priedą, kuriuo siekiama suteikti kompensaciją motinoms, kurių socialinio draudimo laikotarpis sutrumpėjo nesavanoriškai ir dėl LGSS 207 straipsnyje nurodytų priežasčių, teisės aktų leidėjo LGSS 60 straipsnio 4 dalyje nustatytas skirtumas yra objektyviai ir tinkamai pagrįstas <...>, kadangi dėl išankstinio

išėjimo į pensiją sutrumpėja įmokų į sistemą laikotarpis ir pailgėja pensijos skyrimo laikotarpis, taigi logiška, kad teisės aktų leidėjas nustato teisės normas, kuriomis siekiama nuo to atgrasyti“.

Trumpas faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos aprašymas

- 1 Ieškovė YJ, gimusi 1954 m., 2017 m. gruodžio 2 d. pateikė prašymą skirti jai senatvės pensiją; 2017 m. gruodžio 11 d. buvo priimtas sprendimas, kuriuo pensija jai paskirta taikant 2 954,05 EUR mėnesinę bazinę sumą; pensiją sudarė 86 proc. maksimalios mėnesinės pensijos, lygios 2 573,70 EUR, nes ji buvo sumažinta 0,50 proc. už kiekvieną laikotarpio, kuriuo ieškovė išėjo į pensiją anksčiau nei numatytas įprastas pensinis amžius, ketvirtį. Taigi, nuo 2017 m. gruodžio 4 d. jai buvo paskirta 2 470,75 EUR mėnesinė pensija.
- 2 Dėl šio sprendimo ieškovė pateikė atsakovui skundą, kuriame tvirtino turinti teisę gauti pensijos priedą už motinystę, nes ji susilaukė 3 vaikų, taigi pensija turėtų būti padidinta 10 %. 2018 m. gegužės 9 d. atsakovas priėmė sprendimą atmesti jos prašymą; dėl šio sprendimo YJ pareiškė ieškinį, kuriame reikalavo skirti jai vadinamąjį priedą už motinystę, numatytą *Ley General de la Seguridad Social* (Bendrasis socialinės apsaugos įstatymas, toliau – LGSS) 60 straipsnyje, kuris sudaro 5–15 proc. padidėjimą invalidumo pašalpą, senatvės pensiją arba našlystės pensiją gaunančioms moterims, kurios susilaukė 2 arba daugiau vaikų.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

[Ieškovės] pozicija ir argumentai

- 3 Ieškovė teigia, kad taikant tokį priedo skyrimo pagrindą, kokį nustatė teisės aktų leidėjas, diskriminuojamos moterys, kurios faktiškai mokėjo įmokas socialinės apsaugos sistemai ir kurios dėl savanoriško išankstinio išėjimo į pensiją negali gauti priedo, priešingai nei moterys, kurios gauna 100 proc. pensijos ir netgi siekia maksimalią pensijos ribą, ir našlės, į kurių profesinę veiklą neatsižvelgiama, nes joms teisė gauti priedą suteikiama dėl sutuoktinio arba mirusiojo įmokų.
- 4 Ieškovė nurodo *Tribunal Constitucional* (Konstitucinis Teismas) nutartį Nr. 114/118 ir pažymi, kad vienas iš šio teismo teisėjų pateiktoje atskirojoje nuomonėje savo poziciją grindžia tuo, kad aiškinant teisės normas būtina visų pirma atsižvelgti į lyčių aspektą, todėl kai dėl teisės normų, kurios atrodo neutralios, susidaro nelygiavertė padėtis, dėl kurios pažeidžiama teisė į lygybę, ir patiriama paslėpta arba netiesioginė diskriminacija, Konstitucijos aiškintojas turi atsižvelgti ne tik į jų tekstą.
- 5 Be to, ji teigia, kad dabartinė LGSS 60 straipsnio nuostata neatitinka Bendrijos teisės aktų ir tikslo, dėl kurio ji buvo priimta, atsižvelgiant į Europos Komisijos, Parlamento ir Tarybos rekomendacijas siekiant sumažinti vyrų ir moterų valstybinių pensijų skirtumą. Šiuo klausimu ieškovė remiasi Europos Sąjungos

pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnio 1 dalimi ir 34 straipsnio 1 dalimi ir sieja jas su SESV 157 straipsnio 4 dalimi.

- 6 Taigi ieškovė mano, kad moterims, turinčioms du arba daugiau vaikų, sudaromos nevienodos sąlygos, remiantis tik tuo, kaip jos išeina į senatvės pensiją, nepaisant to, kad atitinkama teisės norma, kaip teigiama, siekiama atsilyginti už demografinį įnašą, kuris visų darbuotojų moterų atveju yra užtikrinamas vienodai.
- 7 Ieškovė pritaria tam, kad būtų pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, ir konkrečiai nurodo Direktyvos 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo 2 straipsnio 1 dalies b punktą dėl patiriamos netiesioginės diskriminacijos dėl lyties, kai moterys nepagrįstai ir neproporcingai vertinamos skirtingai joms išeinant į pensiją. Ieškovė teigia, kad laikantis nediskriminavimo principo reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, ir nurodo 2018 m. birželio 5 d. ESTT sprendimo (byla C-574/16) 46 punktą.

Atsakovo pozicija ir argumentai

- 8 INSS nesutiko skirti priedo už motinystę administracine tvarka, remdamasis tuo, kad *Ley General de la Seguridad Social* (Bendrasis socialinės apsaugos įstatymas) 60 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad šis pensijos priedas neskiriamas, kai suinteresuotoji moteris savo noru pasirenka išeiti į išankstinę pensiją.
- 9 Atsakovas teigia, kad neskiriant priedo už motinystę, kai į pensiją išeinama savo noru (savanoriška išankstinė pensija ir dalinė pensija), siekiama užtikrinti, kad įmonės arba suinteresuotieji asmenys neskatintų darbuotojų, kurių pensijos bazinė suma yra didesnė nei maksimali pensija, išeiti į išankstinę pensiją tam, kad jie nenukentėtų dėl sumažinimo koeficientų, taikomų apskaičiuojant bazinę sumą.
- 10 Kitaip sakant, atsakovas nepritaria tam, kad būtų teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nes nagrinėjamam klausimui netaikoma SESV 157 straipsnio 4 dalis, kadangi ieškinys susijęs ne su diskriminacija dėl lyties, kylančia dėl nagrinėjamos teisėkūros priemonės neproporcingumo, o su galima nelygybe prieš įstatymą, kurią patiria vienas asmuo, palyginti su kitu (abu šie asmenys yra moteriškos lyties), dėl senatvės pensijos dydžio, kai į pensiją išeinama pagal skirtingą tvarką.
- 11 Be to, atsakovas remiasi *Tribunal Constitucional* (Konstitucinis Teismas) nutarties argumentais, kad tai ne diskriminacijos, o nelygybės prieš įstatymą atvejis ir teisės aktų leidėjas turi didelę diskreciją reglamentuoti socialinės apsaugos sistemos išmokas.
- 12 Galiausiai jis teigia, kad pozityvių veiksmų priemonės, nurodytos SESV 157 straipsnio 4 dalyje, patenka į materialinės lygybės sritį, priešingai nei diskriminacijos draudimas, patenkantis į teorinės lygybės sritį. Šiuo klausimu ESTT teigė, kad šios priemonės neapima pernelyg diskriminacinio požiūrio į vyrus moterų atžvilgiu, neįvertinus, ar jos tinkamai taikomos visoms moterims.

- 13 Apibendrinant tai, kad išdėstyta, INSS nepritaria tam, kad būtų teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nes *Tribunal Constitucional* (Konstitucinis Teismas) panaikino visas abejones, kaip taikyti LGSS 60 straipsnio 4 dalį laikantis lygybės prieš įstatymą principo, įtvirtinto Ispanijos Konstitucijos 14 straipsnyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 20 straipsnyje, ir nagrinėjamu atveju Sąjungos teisės normos netaikomos.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindų santrauka

- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas, remdamasis Konstitucinio Teismo nutartimi Nr. 114/18, mano, kad *Tribunal Constitucional* (Konstitucinis Teismas) vertina iš konstitucingumo kontrolės perspektyvos, t. y. jis nagrinėjo, ar priedas už motinystę suderinamas su pagrindinės teisės į vienodą požiūrį prieš įstatymą aiškinimo principais, įtvirtintais Ispanijos Konstitucijos 14 straipsnyje. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad tai netrukdo pateikti šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nes jis susijęs ne su Ispanijos Konstitucijos, o su Sąjungos teisės taikymu.
- 15 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas teigia, kad nagrinėjamu atveju nesiekama kompensuoti už situacijas, kai moterys buvo išėjusios motinystės atostogų, ar panaikinti neigiamas pasekmes moterų profesinei karjerai pertraukus profesinę veiklą po gimdymo, atsižvelgiant į tai, kad neįmanoma susieti priedo su pagimdžiusių moterų biologine būkle, ir kad priedas neskiriamas moterims, kurių profesinė veikla buvo pertraukta, kad jos galėtų rūpintis savo vaikų lavinimu (remiantis šiuo pagrindu nustatyta, kad LGSS 60 straipsnio 1 dalimi tiesiogiai diskriminuojami tokioje pačioje situacijoje atsidūrę vyrai, o tokia diskriminacija draudžiama pagal Direktyvą 79/7), todėl nėra nei taktinių, nei teisinių priežasčių, dėl kurių tų pačių argumentų nebūtų galima taikyti visoms tokioje pačioje padėtyje esančioms moterims, nepriklausomai nuo to, kaip ir kada jos įgijo teisę į pensiją, prie kurios pridedamas priedas.
- 16 Taigi, kadangi LGSS 60 straipsnio 4 dalis netaikoma moterims, kurios išeina į pensiją, konkrečiai – toms, kurios savo noru išeina į išankstinę pensiją (bet ne visoms, nes tam tikrais išankstinio išėjimo į pensiją atvejais ši išimtis netaikoma), nepaisant to, kad išėjimas į pensiją visais atvejais ir bet kuriuo metu yra savanoriškas, kyla klausimas, ar galima laikyti, kad moterims, kurios į pensiją išeina nesulaukusios teisiškai numatyto įprasto amžiaus, taikoma išimtis taip pat yra diskriminuojanti, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 79/7, nes ji yra nepagrįsta ir nepateisinama.
- 17 Dėl argumento, kad pensijos skyrimo momentu ieškovės pensija viršijo Ispanijoje nustatytą maksimalią pensiją, reikia nurodyti, kad priedas už motinystę iš tiesų yra taikomas, kaip numatyta LGSS 60 straipsnio 2 dalyje, net jei galutinė suma viršija maksimalią pensiją, kaip yra nagrinėjamu atveju, nes galutinė pensija būtų didesnė nei ta maksimali pensija.

- 18 Siekiant priimti sprendimą dėl nagrinėjamo atvejo, būtina išsiaiškinti, ar tai, kad priedas už motinystę neskiriamas moterims, kurios savo noru išeina į išankstinę pensiją, priešingai nei toms, kurios išeina į pensiją būdamos įprasto numatyto amžiaus arba kurios išeina į pensiją anksčiau, tačiau dėl visą profesinį gyvenimą vykdytos profesinės veiklos, dėl negalios arba dėl to, kad turėjo nustoti dirbti prieš pat sulaukdamos pensinio amžiaus dėl nuo jų nepriklausančių priežasčių, atitinka Europos teisės normas, kuriomis užtikrinamas vienodas požiūris plačiausia prasme, t. y. vienodai vertinami vyrai ir moterys, tačiau taip pat ir moterys viena kitos atžvilgiu.

DARBINIS VERTINMAS